

2016-05-13

Barn- och ungdomsnämnden

Dnr Bun 2016/164

Översyn av grundpeng

Förslag till beslut

Barn- och ungdomsförvaltningens förslag

- 1 Barn- och ungdomsnämnden godkänner rapporten

Ärendet i korthet

I rapporten jämförs barn- och elevpeng och övrig resursfördelning för för- och grundskolor i Järfälla och hur de förhåller sig till andra jämförbara kommuner. Syftet har varit att undersöka hur grundpengen i Järfälla är i relation med jämförbara kommuner.

Handlingar

- 1 Barn- och ungdomsförvaltningens tjänsteskrivelse 2016-05-13

Bakgrund

År 2000 gjordes en utredning, på uppdrag av barn- och ungdomsnämnden, av dåvarande BUN-kansliet om en anpassning av resursfördelningssystemet för att göra en detaljanpassning av barn- och elevpengen. Uppdraget var att utforma ett pengsystem, definiera innehållet i pengens och se vilka verksamheter som skulle finansieras av pengsystemet. Den modell som skapades definierade vad som ingår i en barn- och elevpeng.

År 2015 gav åter barn- och ungdomsnämnden förvaltningen att se över resursfördelningssystemet. I november 2015 godkände nämnden en rapport om en översyn av tilläggsbeloppen, modellen beslutades i februari 2016 och i juni tas den socioekonomiska ersättningen upp för beslut. Som ett första steg för en genomlysning av barn- och elevpengen på nytt skrivs nu en rapport där pengens i Järfälla jämförs med några andra kommuner.

Metod

Vid jämförelser mellan utvalda kommuner har Barn- och ungdomsförvaltningen främst använt oss av data från ”Ekonomnätverket för nordost kommunerna samt Nacka och Stockholm”, men även information från Kolada, en databas för

kommuner och landsting, "Räkenskapssammandraget" och analysverktyget Hypergene.

Urvalet av jämförelsekommuner har gjorts med utgångspunkt från;

- Kommuner i Stockholmsområdet som har likande struktur som Järfälla
- Kommuner med för- och grundskolor som kan vara ett alternativ för barn, elever och lärare
- Kommuner som kan vara ett alternativ för friskolor att etablera sig i.

Eftersom budget 2016 saknas för jämförbara kommuner, har jämförelser med andra kommuner gjorts för åren 2009-2015.

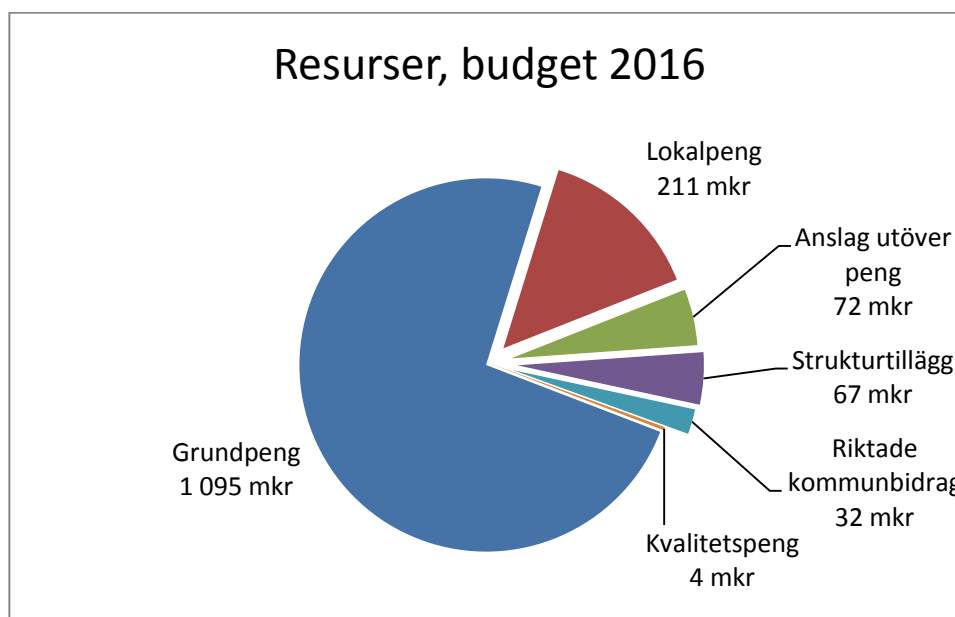
Avgränsning

Rapporten tar inte upp fördelning av resurser till barn med särskilda behov, som tilldelas resurser via tilläggsbelopp, särskoleersättning och ersättning till specialgrupper.

Analys

Hur ser fördelningen av resurser ut?

Resursfördelningen till för- och grundskolor med Järfällabarn består till största delen av en barn- och elevpeng, socioekonomiskt ersättning, en lokal- och kvalitetspeng. Barn- och elevpengen betalas ut med samma belopp till alla barn respektive elever boende i Järfälla. Den socioekonomiska ersättningen betalas ut enligt fyra olika nivåer, där den lägsta nivån betalas ut till alla, medan de övriga tre nivåerna betalas ut efter behov. Lokalpeng är en ersättning för lokalkostnader och motsvarar den budgeterade genomsnittliga lokalkostnaden för kommunens för- och grundskolor. Slutligen har Järfälla en kvalitetspeng för förskola och fritidshem. Kvalitetspengen kommer från det statsbidrag som är kopplat till maxtaxan och är på ca 4,2 mnkr. Kvalitetspengen ska gå till kvalitetssäkrande åtgärder, som utbildningsinsatser, i förskola och fritidshem. Samtliga av dessa resurser fördelas lika till alla barn och elever och har ett totalt belopp på 1 481 mkr

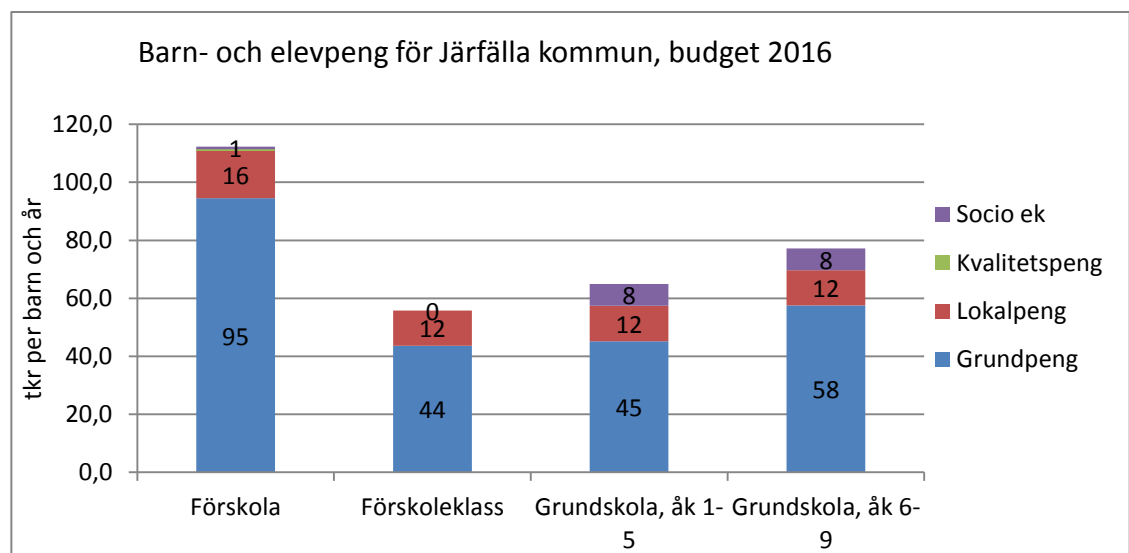
Utöver dessa resurser finns det ett antal behovsstyrda resurser som finanseras via anslag utöver peng. Dessa kan alla för- och grundskolor, både kommunala och fristående, i Järfälla kan använda sig av. De främsta är Järfälla Språkcentrum, Järfälla Barn- och Elevhälsa, Fritidsklubb, Förberedelseklasser för nyanlända och Komtek. Det är resurser som finns tillgängligt gemensamt och som inte behöver bekostas av enheternas barn- eller elevpeng. Totalt lägger Järfälla 72 mkr på anslag utöver peng. Under 2016 har Järfälla även lagt till resurser i form av riktade kommunbidrag. I budgeten för i år har följande satsningar gjorts;

- lärartäthet i förskolan, 7 mkr, motsvarar ca 1,7 procent av barnpengen
- lärartäthet i grundskolan årskurs F-3, 11 mkr, motsvarar ca 2,4 procent av elevpengen
- surfplattor/datorer, 8 mkr, motsvarar ca 1,7 procent av elevpengen
- höjda lärarlöner, 6 mkr, motsvarar ca 0,7 procent av barn- och elevpengen

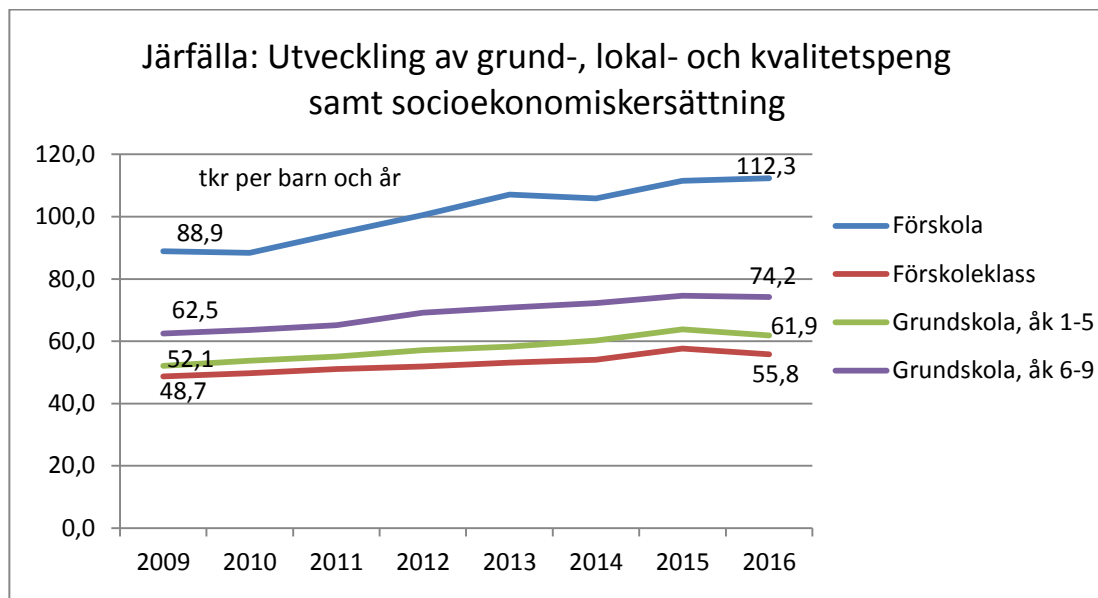
Totalt 32 mkr i riktade satsningar.

Hur fördelar sig den volymbaserade pengan mellan de olika verksamheterna?

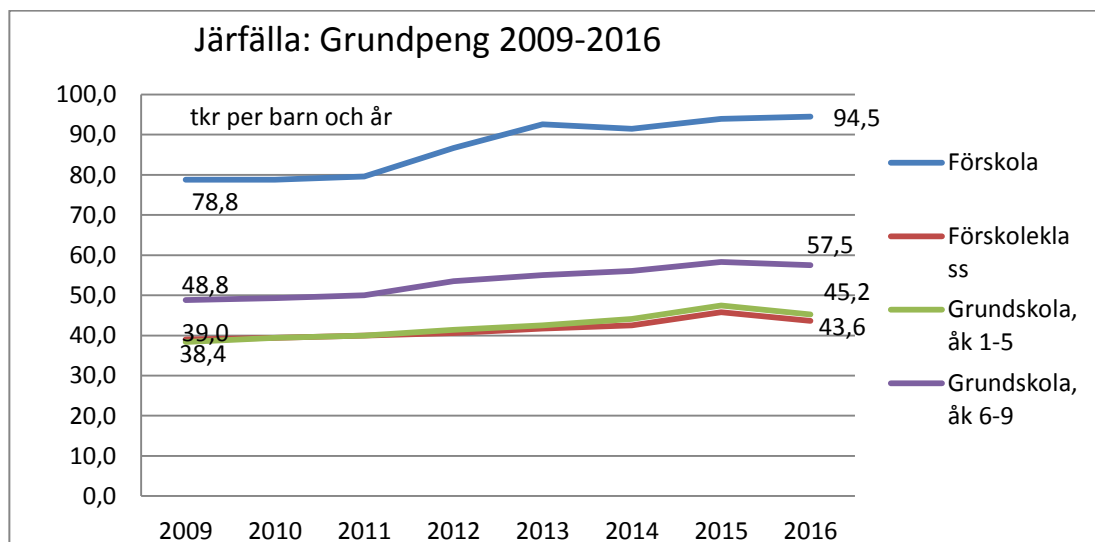
Som bas för varje barn- och elevpeng har Järfälla en grundpeng. Den är mellan 44 tkr/år barn till 95 tkr/år. Lägst belopp har förskoleklasserna på 44 tkr/år medan högst grundpeng tilldelas förskolan med 95 tkr/år. Grundskolan har en peng för årskurs 1-5 på 45 tkr/år/elev och en peng för årskurs 6-9 på 58 tkr/år/elev. Till detta kommer lokalpengen som ligger på 16 tkr/år för förskolan och 12 tkr/år för resterande. Den socioekonomiska ersättningen, nivå 1, delas ut till alla grundskoleelever och ligger på 4,5 tkr. Nivå 2-4 ligger på mellan 7,5 tkr - 25 tkr och tilldelas efter behov. I diagrammet visas det genomsnittliga värdet på 7,5 tkr, vilket är det som också redovisas till SCB. Det finns även en mindre socioekonomisk ersättning för förskolan.

Hur ser utvecklingen av barn- och elevpengen ut i Järfälla?

Diagrammet visar utvecklingen av den summerade pengarna mellan 2009 och budget 2016. Vi ser att mellan 2009 och 2016 har den totala pengarna för förskolan ökat från 88,9 tkr med 23,4 tkr eller 26 procent till 112,3 tkr. Den totala pengarna för grundskolan åk 1-5 har under samma tid ökat med 19 procent eller 9,8 tkr.

Grundpengen för förskolan är idag 94,5 tkr/år och är en ökning med 15,7 tkr sedan 2009.

Grundskolans åk 1-5 har en grundpeng på 45,2 tkr/år och för åk 6-9 ligger den på 57,5 tkr, en ökning med 8,7 tkr.

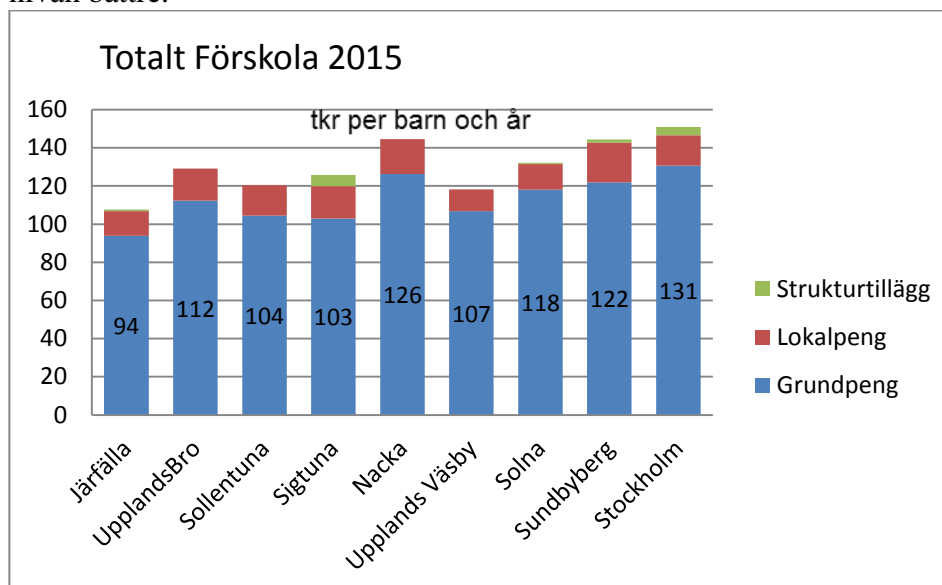
Hur ser det ut om vi jämför Järfälla med andra kommuner i Stockholm?

I jämförelsen mellan de olika kommunerna har vi jämfört grundpeng, lokalpeng och den socioekonomiska ersättningen, här benämnd som strukturtillägg.

Jämförelsen är gjord på 2015 års värden, eftersom vi saknar budget 2016 för de kommuner vi jämför oss med.

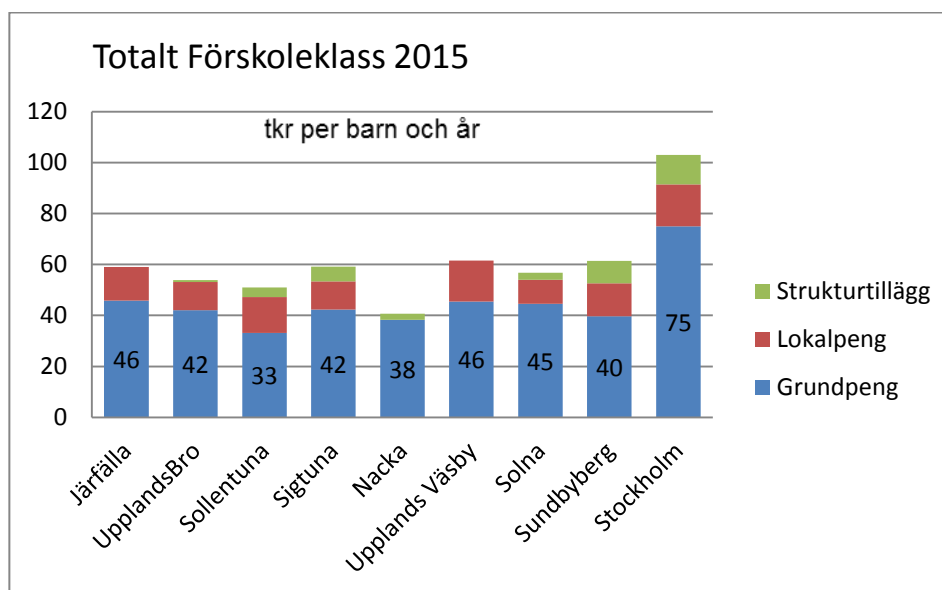
Av digrammen framgår det att Stockholm är den kommun som har högst total peng till förskola, förskoleklass och grundskola. Stockholm har högst grundpeng och lokalpeng, även strukturtillägget ligger på en hög nivå.

Järfälla ligger lägst för förskola och grundskola, medan för förskoleklasserna är nivån bättre.

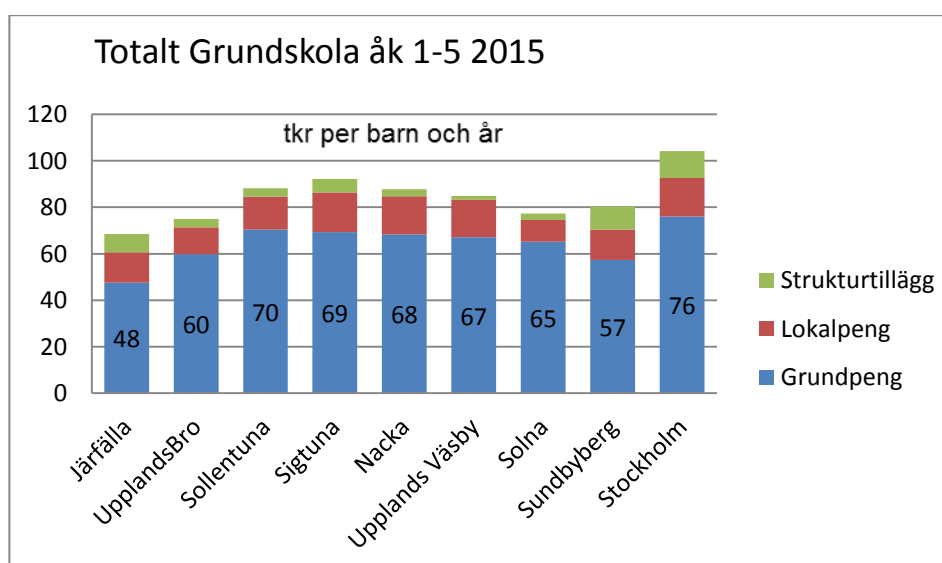

Järfälla betalar i genomsnitt ut 94 tkr/år och barn i grundpeng för ett förskolebarn. Till detta tillkommer ersättning för lokaler, 12,8 tkr/år och strukturtillägg på 0,9 tkr/år.

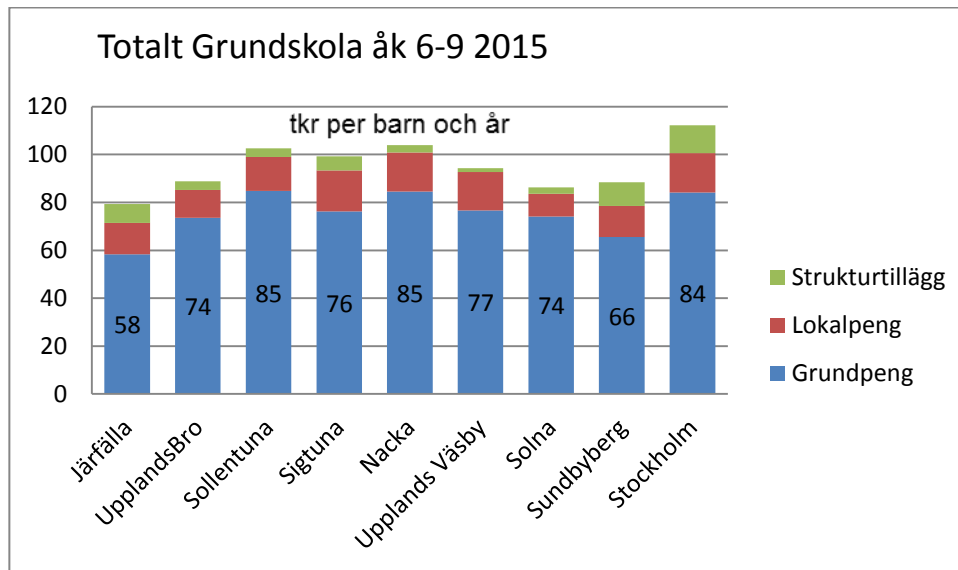
Som diagrammet visar är det bara Järfälla, Sigtuna, Sundbyberg och Stockholm som betalar ut strukturtillägg, övriga kommuner har valt att lägga det i grundpengen. Den högst grundpengen betalas ut av Stockholm, följt av Nacka och Sundbyberg. Lägst grundpeng står Järfälla, Sigtuna och Nacka för.

Elever i förskoleklasser i Järfälla får 46 tkr/elev och år i grundpeng, vilket är det näst högsta beloppet bland de jämförda kommunerna. Högre är Stockholm, som ligger på 75 tkr/år och elev. Flertalet kommuner har valt att lägga till ett struktur tillägg till förskoleklasserna, däribland Stockholm, Sundbyberg och Sigtuna. Järfälla och Upplands Väsby har däremot valt att inte lägga på något struktur tillägg för förskoleklasserna.

Som framgår av diagrammet har Järfälla den lägsta grundpengen för grundskolans årskurs 1-5, på 48 tkr/år elev, följt av Sundbyberg på 57 tkr/elev och år och Upplands Bro på 60 tkr. Stockholm, Sollentuna och Sigtuna har de högsta beloppen på mellan 69-76 tkr/elev och år.

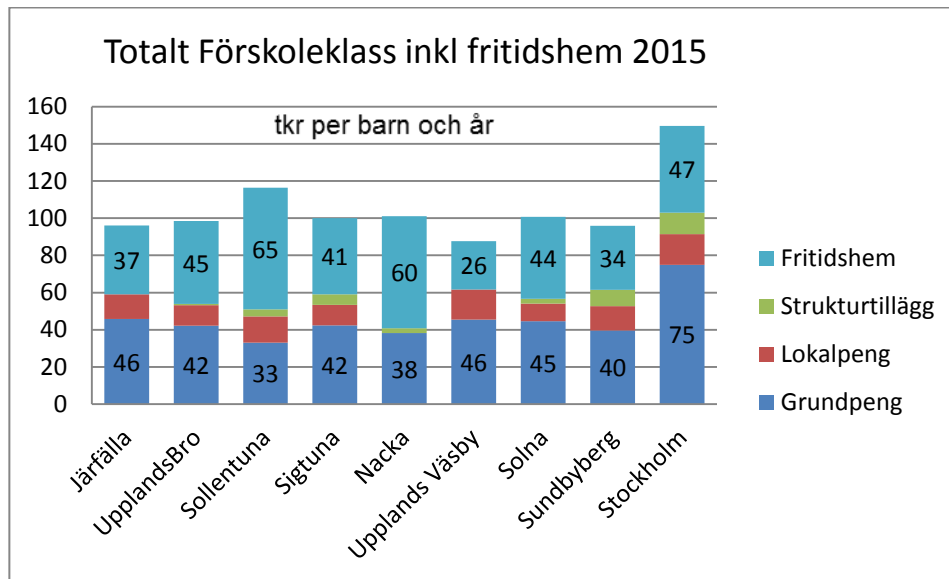
Om vi tittar på grundskolan årskurs 6-9 ser vi även här att grundpengen ligger på en låg nivå i Järfälla, 58 tkr/elev och år. Även här följs Järfälla av Sundbyberg och Upplands Bro.

Sollentuna, Nacka och Stockholm har de högsta beloppen på 84-85 tkr/elev och år.

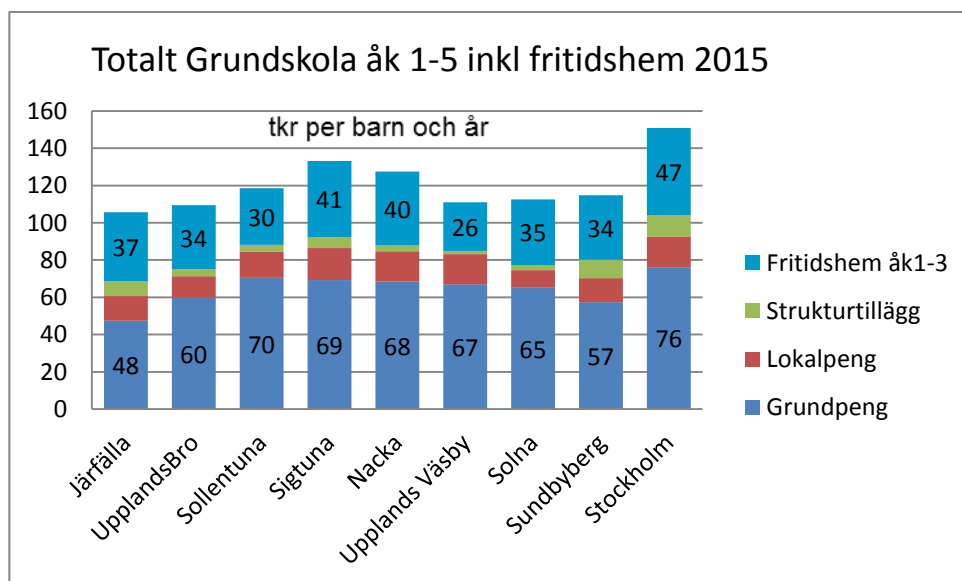
Som framgick av det första diagrammet, ”Resurser, budget 2016” tillför Järfälla resurser genom ”anslag utöver peng”. Många kommuner, som till exempel Järfälla, väljer att lägga resurser motsvarande Järfälla språkcentrum och fritidsklubb utanför grundpengen. Däremot är det många kommuner som, till skillnad mot Järfälla, lägger in hela barn- och elevhälsan i grundpengen. Här har Järfälla valt att lägga en del utanför grundpengen, Resurscentrum. Om Järfälla också hade valt att lägga in Resurscentrum i grundpengen, skulle elevpengen öka med ca 2 200 kr/elev och år till drygt 50 tkr för grundskolan åk 1-5 och drygt 60 tkr för åk 6-9. Trots en sådan förändring ligger Järfälla kvar på en låg nivå jämfört med andra.

Hur stor är pengarna för fritidshem, i Järfälla och andra kommuner?

Vi har även jämfört pengarna för fritidshem mellan de olika kommunerna. I diagrammen nedan har vi lagt till pengarna för fritidshem för förskoleklasser och grundskola.

Vi ser här att för förskoleklasser har Järfälla ett högre totalt belopp än Upplands Väsby och Sundbyberg, medan övriga kommuner ligger på en högre nivå. Sollentuna och Stockholm ligger högst, på 116 tkr respektive 150 tkr.

För grundskolan ligger pengarna för fritidshem på en jämnare nivå mellan kommunerna, men även här sticker Stockholm ut, med en högre nivå. Totalt sett har Järfälla den totala lägsta pengarna, följt av Upplands Väsby och Upplands Bro. Stockholm, Sigtuna och Nacka har de högsta beloppen.

Ekonomiska konsekvenser

I tabellen nedan visas vad det kostar att öka grundpengen med 1 procent. Siffrorna utgår från 2015 års bokslut.

Mnkr	Peng
Förskola	4,1
Förskoleklass	0,4
Grundskola åk 1-9	4,2
Fritidshem	1,3
Summa	10,4

För att veta vad det kostar att ha en grundpeng i nivå med jämförelsekommunerna kan följande tabell vara till hjälp. Här beskrivs den procentuella skillnaden mellan Järfälla och de andra kommunerna.

Procent	Förskola	Förskole- klass	Gr åk 1-5	Gr åk 6-9	Fritids- hem
Upplands-Bro	-19	9	-25	-27	8
Sollentuna	-11	28	-46	-29	19
Sigtuna	-10	9	-44	-31	-11
Nacka	-34	17	-42	-29	-8
Uppland-Väsby	-14	0	-40	-33	30
Solna	-26	2	-37	-27	5
Sundbyberg	-30	13	-19	-14	8
Stockholm	-39	-63	-58	-28	-27

Tabellen visar till exempel att Upplands Bro har 19 procent högre grundpeng för förskolan än Järfälla och Järfälla har 8 procent högre grundpeng för fritidshem än Upplands Bro.

Slutsats

Rapporten visar att Järfälla har en lägre grundpeng och tilldelning av resurser till för- och grundskola än jämförbara kommuner i Stockholmsområdet.

Definitioner

Definitionerna är enligt "Ekonomnätverket för nordost-kommunerna samt Nacka och Sthlm". Begreppen används i de diagram som visar jämförelser mellan de olika kommunerna.

Peng

- Resurser som utgår till alla barn respektive elever i kommunal och fristående förskolor/skolor
- Särskild IT-satsning som vänder sig till alla
- Särskilda satsningar som utgår till förskolor och skolor där särskild ansökan om deltagande i aktivitet ingår **inte (till exempel riktade kommunbidrag)**

Lokalkostnad

- Total hyra för respektive skolform/antal elever i egen regi per skolform

Struktur tillägg/socioekonomisk ersättning

- Resurser som beräknas utifrån ett kollektiv av barn respektive elever på en enhet utifrån faktorer som utländsk bakgrund, föräldrars utbildningsnivå, kön, ett områdes speciella karaktär och liknande, kännetecknar ersättningen.

Beräkningar

- Kostnad per barn/elev beräknas utifrån **alla** folkbokförda budgeterade barn respektive elever i kommunen, d.v.s. inte bara för de som får resursen.
- Lokalkostnad per barn/elev är beräknad utifrån alla barn/elever som finns i verksamheten, det vill säga inklusive interkommunala barn/elever.

Källförteckning

Järfälla kommun, Översyn av resursfördelningssystemet i Järfälla, Dnr Bun 2016/66

Ekonomnätverket för nordost kommunerna samt Nacka och Stockholm, Jämförelse inklusive struktur tillägg 2015

Kolada, Statistik för kommuner och landsting

SCB, Räkenskapssammandrag för 2015, 0123 RS 2015 160316

Järfälla kommun, data för utfall och budget från Hypergene

Järfälla kommun, Interkommunala utbetalningar

Järfälla kommun, Koalitionens förslag till skattesats år 2016, Dnr: kst 2015/296

Minna Avrin
Barn- och ungdomsdirektör

Christina Söderberg
Controller

Lars Tosteberg
Förvaltningsekonom